

Érkezett: 2014 NOV 18.

T/2086. számú

törvényjavaslat

**a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvénynek a tisztességes piaci magatartás
megvalósulása érdekében a vállalkozások működésével összefüggő módosításáról**

Előadó:

**Varga Mihály
nemzetgazdasági miniszter**

Budapest, 2014. november

2014. évi ... törvény

a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvénynek a tisztességes piaci magatartás megvalósulása érdekében a vállalkozások működésével összefüggő módosításáról

1. §

A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) 2. §-a a következő 32–35. ponttal egészül ki:

„32. hipermarket: kiskereskedelmi tevékenységet, vagy kis- és nagykereskedelmi tevékenységet azonos helyen és időben folytató 5000 négyzetméternél nagyobb bruttó alapterülettel rendelkező, napi fogyasztási cikket értékesítő üzlet;

33. nagyméretű szupermarket: kiskereskedelmi tevékenységet, vagy kis- és nagykereskedelmi tevékenységet azonos helyen és időben folytató 2500-5000 négyzetméter közötti bruttó alapterülettel rendelkező, napi fogyasztási cikket értékesítő üzlet;

34. szupermarket: kiskereskedelmi tevékenységet, vagy kis- és nagykereskedelmi tevékenységet azonos helyen és időben folytató 400-2500 négyzetméter közötti bruttó alapterülettel rendelkező, napi fogyasztási cikket értékesítő üzlet;

35. diszkont: kiskereskedelmi tevékenységet, vagy kis- és nagykereskedelmi tevékenységet azonos helyen és időben folytató 400 négyzetméternél nagyobb bruttó alapterülettel rendelkező, napi fogyasztási cikket értékesítő üzlet, amely nem rendelkezik friss hús, húskészítmény és tejtermékek kimérésére szolgáló pulttal.”

2. §

A Kertv. „A kereskedelmi tevékenységek folytatásának egyéb feltételei” alcíme a következő 5/B. §-sal egészül ki:

„5/B. § A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvényben meghatározott világörökségi terület nagyvárosias lakóterületén tilos diszkontot, nagyméretű szupermarketet és hipermarketet létesíteni vagy üzemeltetni.”

3. §

A Kertv. „A jelentős piaci erővel rendelkező vállalkozásokra vonatkozó szabályozás” alcíme a következő 7/A. §-sal egészül ki:

„7/A. § (1) A tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény alkalmazásában a gazdasági erőfölényt a napi fogyasztási cikkek kiskereskedelmi értékesítésének piacán – mint érintett piacon – fennállónak kell tekinteni, amennyiben a vállalkozásnak, vagy a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 4. § 23. pontja szerinti kapcsolt vállalkozásoknak közösen a napi fogyasztási cikkek kiskereskedelmi értékesítéséből származó előző évi (konszolidált) nettó árbevétele meghaladja a 100 milliárd forintot.

(2) Napi fogyasztási cikk e § alkalmazásában a 2. § 18a. pontjában meghatározott termék, ide nem értve az illatszert, drogériai terméket, háztartási tisztítószer és vegyi árut, valamint a higiéniai papírterméket.”

4. §

A Kertv. a következő alcímmel és 9/A. §-sal egészül ki:

„A napi fogyasztási cikk kiskereskedelmi értékesítését folytató gazdasági társaságokra vonatkozó egyéb szabályok

9/A. § (1) Az a gazdasági társaság, amelynek

a) nettó árbevétele több, mint fele napi fogyasztási cikk kiskereskedelmi értékesítéséből ered,
b) bármely két egymást követő üzleti évben elért nettó árbevétele mindkét üzleti évben külön-külön eléri az 50 milliárd forintot, és

c) a mérleg szerinti eredménye a b) pont szerinti mindkét üzleti évben nulla vagy negatív,
a b) pont szerinti második üzleti év beszámolójának elfogadását követően nem folytathat napi fogyasztási cikk kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó tevékenységet.

(2) Az (1) bekezdés szerinti rendelkezést a gazdasági társaság megalakulásától számított első négy üzleti évben nem kell alkalmazni.

(3) Az e §-ban foglalt rendelkezések megtartását az állami adóhatóság ellenőrzi.”

5. §

(1) A Kertv. a következő 11/B. §-sal egészül ki:

„11/B. § (1) A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvénynek a tisztességes piaci magatartás megvalósulása érdekében a vállalkozások működésével összefüggő módosításáról szóló 2014. évi ... törvény hatálybalépésekor működő, vagy – ha a működését még nem kezdte meg – 2014. december 31-én az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 53/F. § (2) bekezdése szerinti felmentéssel rendelkező, az 5/B. § hatálya alá eső üzletek üzemeltetését 2018. január 1. napjáig lehet folytatni.

(2) 2018. január 1-jét követően az 5/B. § szerinti rendelkezés megsértése esetén a kereskedelmi hatóság elrendeli az (1) bekezdés hatálya alá eső, jogsértő üzlet azonnali bezárását.”

(2) A Kertv. a következő 11/C. §-sal egészül ki:

„11/C. § A 7/A. §-t a 2016. január 1-je után megvalósuló gazdasági erőfölénnyel való visszaélések fennállása tekintetében kell alkalmazni.”

6. §

(1) Ez a törvény – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – 2015. január 1-jén lép hatályba.

(2) A 3. § és az 5. § (2) bekezdése 2016. január 2-án lép hatályba.

(3) A 4. § 2018. január 1-jén lép hatályba.

INDOKOLÁS

Általános indokolás

Magyarországon egységes szabályok vonatkoznak a települések szélén létrehozott hipermarketekre, nagyméretű szupermarketekre, a diszkont élelmiszer-üzletre, valamint a kis családi boltokra is. Ebben a teljesen szabad versenyben azonban a már megerősödött tőkeerős hálózatok folyamatosan bővülnek és egyre több kisbolt zár be. Ezzel egyidejűleg nő a munkanélküliség, mivel a diszkontokban és hipermarketekben magasabb termelékenységgel kevesebb élőlomb fordítással kell számolni, tekintettel a szolgáltatás gyengébb színvonalára. A napi fogyasztási cikkek kereskedelme már nem elsősorban azonos profilú vállalatok, hanem a különböző értékesítési modellek versenyévé vált. Egy családi vállalkozásban működő élelmiszerbolt versenytársa az egész Európából összegyűjtött olcsó termékeket árusító diszkont vagy a vásárlókat buszokkal szállító hipermarket. A jogszabályok nem biztosítanak megfelelő védelmet, hiszen általában egységesen ugyanazok a rendelkezések vonatkoznak minden üzlettípusra. Ahhoz, hogy hatékonyan, de az EU előírásokat tiszteletben tartva tudjunk védelmet biztosítani a hazai kis- és középvállalkozásoknak, eltérő szabályokat kell alkotnunk a különböző üzlettípusokra.

A vállalatok méretét tekintve az az elmúlt évek tapasztalata, hogy az igazán tőkeerős és nagy forgalmat lebonyolító cégek nem nagy foglalkoztatók. A foglalkoztatás bővülése a kis és középvállalatok révén valósulhat meg, ezek fennmaradása, illetve erősödése növelheti tartósan a foglalkoztatottságot.

A tőkeerős üzletláncok piaci erőfölénnyel rendelkeznek, melyet minden lehetséges módon ki is használnak. Ez ellen a fogyasztók, illetve a hazai kis- és középvállalkozások érdekeinek a védelmében fel kell lépni.

A tőkeerős üzletláncok megengedhetik maguknak, hogy az árak lenyomása érdekében akár több évig is veszteséget termeljenek, így ellehetetlenítik azokat a vállalkozásokat, amelyek nem tudnak az árversenyben részt venni, hiszen a nyereségből tartanak fenn magukat.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

A napi fogyasztási cikkek kereskedelme szabályozásának egyik hiányossága, hogy idáig nem tett különbséget az üzlet típusai között, egységes szabályokat alkalmazva így a kis családi üzletre, illetve hatalmas alapterületű hipermarketekre. A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) értelmű rendelkezései közé bekerülő üzlettípusok elnevezései már meghonosodtak a hétköznapi nyelvben, jogszabályok azonban eddig inkább csak körül írták őket.

Hipermarketnek nevezi a javaslat az 5000 négyzetméternél nagyobb bruttó alapterülettel rendelkező, napi fogyasztási cikket értékesítő üzletet, függetlenül attól, hogy csak kiskereskedelmi tevékenységet folytat-e, vagy akár saját vásárlói kártyát kibocsátó rendszerén keresztül azonos helyen és időben kis- és nagykereskedelmi tevékenységet is.

A szupermarket 400-2500 négyzetméter, a nagyméretű szupermarket pedig 2500-5000 négyzetméter közötti bruttó alapterülettel rendelkező, napi fogyasztási cikket értékesítő üzlet. Speciális kategória a diszkont, mely 400 négyzetméternél nagyobb, de nem rendelkezik friss hús, húskészítmény és tejtermékek kimérésére szolgáló pulttal.

A 2. §-hoz

Nemcsak Magyarország, hanem az egész emberiség természeti és épített kulturális értékeit tartalmazza a Világörökség Jegyzék. Hazánk nyolc világörökségi helyszínnel rendelkezik, melyek védelmét a világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény biztosítja.

A Javaslat megtiltja bizonyos üzlettípusok (diszkont, nagyméretű szupermarket és hipermarket) világörökségi terület nagyvárosi lakóterületén történő üzemeltetését. Az intézkedés célja a magyarság egész világ által elismert értékeinek a megóvása, a városkép megőrzése és a környezetvédelem. A rendelkezés hatályba lépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezést tartalmaz az 5. §.

A 3. §-hoz

Az európai uniós és a magyar jog is tiltja a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést. Ennek megítélése azonban több szempont mérlegelésén múlik. A 3. § új 7/A. §-sal egészíti ki a Kertv.-t, amely gazdasági erőfölényt állapít meg a napi fogyasztási cikkek kiskereskedelmi értékesítésének piacán – mint érintett piacon –, amennyiben a vállalkozásnak vagy kapcsolt vállalkozásoknak közösen a napi fogyasztási cikkek kiskereskedelmi értékesítéséből származó előző évi (konszolidált) nettó árbevétele meghaladja a 100 milliárd forintot. Ez a törvényi vélelem önmagában nem jelent semmilyen hátrányt, csak akkor, ha a vállalkozás valamilyen módon visszaél ezzel az erőfölényével, ugyanakkor egyértelmű helyzetet teremt a versenyfelügyelet számára, mely persze más esetekben is megállapíthatja a gazdasági erőfölény létrejöttét.

A 3. § alkalmazása során a Kertv. 2. § 18a. pontjában meghatározott napi fogyasztási cikk definíciójába („a vendéglátó tevékenység keretében értékesített termékek kivételével olyan, a lakosság napi szükségleteinek, igényeinek kielégítésére szolgáló élelmiszer, illatszer, drogériai termék, háztartási tisztítószer és vegyi áru, higiéniai papírtermék, amelyet a fogyasztó jellemzően legfeljebb egy éven belül elfogyaszt, elhasznál vagy lecserél”) nem tartozik bele az illatszer, drogériai termék, háztartási tisztítószer és vegyi áru, valamint a higiéniai papírtermék.

A 4. §-hoz

A tőkeerős üzletláncok megengedhetik maguknak, hogy az árak lenyomása érdekében akár több évig is veszteséget termeljenek, így ellehetetlenítik azokat a magyar vállalkozásokat, amelyek nem tudnak az árversenyben részt venni, hiszen a nyereségből tartanak fenn magukat. Ez hosszútávon beláthatatlan következményekkel járhat.

Nem életszerű olyan vállalkozást üzemeltetni, ami folyamatosan veszteséget termel. A tartósan veszteséges működés közvetett módon gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, hiszen a versenytársak kiesnek és a nagy tőkeerejű vállalkozás „megveszi a piacot”.

A Javaslat „A napi fogyasztási cikk kiskereskedelmi értékesítését folytató gazdasági társaságokra vonatkozó egyéb szabályok” új alcímmel és új 9/A. §-sal egészíti ki a Kertv.-t. Ennek értelmében az a vállalat, amelyik nettó árbevétele több mint fele napi fogyasztási cikk kiskereskedelmi értékesítéséből ered, és két egymást követő üzleti évben elért nettó árbevétele mindkét üzleti évben külön-külön eléri az 50 milliárd forintot, de a mérleg szerinti eredménye mindkét üzleti évben nulla vagy negatív, második üzleti év beszámolójának elfogadását követően nem folytathat többet napi fogyasztási cikk kiskereskedelmi értékesítésére vonatkozó tevékenységet.

A (2) bekezdés egy kivételt állapít meg a szabály alól: azt a gazdasági társaság megalakulásától számított első négy üzleti évben nem kell alkalmazni, jellemzően ugyanis ezekben az években olyan egyszeri, nagy értékű beruházásokat hajtanak végre, melyeket nem fedeznek a bevételek, de elengedhetetlenek a kereskedelmi tevékenység elindításához és hosszú távon megtérülnek.

Az 5. §-hoz

A Javaslat 5. §-a átmeneti rendelkezésekkel egészíti ki a Kertv.-t.

A Javaslat 2. §-ában a nagyvárosi világörökségi területen bevezetendő tilalom két lépcsőben valósul meg. 2014. december 31-e után nem lehet új diszkontot, nagyméretű szupermarketet és hipermarketet nyitni világörökségi területen. Míg az esetleg ilyen területen jelenleg üzemelő üzletek 2018. január 1. napjáig működhetnek. Ezt követően a kereskedelmi hatóság elrendeli a jogsértő üzlet azonnali bezárását.

Egy másik átmeneti rendelkezés a Javaslat 3. §-ában szereplő új 7/A. § alkalmazásával kapcsolatban állapít meg átmeneti rendelkezést, azt ugyanis a 2016. január 1-je után megvalósuló gazdasági erőfölénnyel való visszaélések fennállása tekintetében kell alkalmazni.

A 6. §-hoz

Hatályba léptető rendelkezést tartalmaz.